

POLITIČKO DJELOVANJE

(ponavljanje)

- svrha političkog djelovanja je **poboljšanje kvalitete življenja svih građana**
- **POLITIČKI SE MOŽE DJELOVATI:**
 - **POLITIČKIM GOVOROM**
 - **NAPISOM POLITIČKOG SADRŽAJA**
 - **POLITIČKOM UTAKMICOM** (*prosvjed, pol. kampanja*)
- **POLITIČKO GOVOR**
 - cilj političkog govora je oblikovati **ponašanje** i **stajališta** ljudi, te **utjecati** na njih i njihove **odluke**
 - **VRSTE pol. govora:** ekskluzivni, totalitarni i demokratski
 - **OBILJEŽJA pol. govora:** emotivan, ekspresivan, iterativan, ekstenzivan i koherentan

POLITIČKO DJELOVANJE

(ponavljanje)

- **POLITIČKA UTAKMICA** označava borbu političkih stranaka za **osvajanje vlasti**, a potom za njeno **zadržavanje**
- u političkoj utakmici sudjeluju: **političke stranke** i **interesne skupine**
 - **POLITIČKE STRANKE** su subjekti koji posreduju između građana i vlasti, a njihova **svrha je prenošenje volje građana u parlament**
 - **INTERESNE SKUPINE** – **utječu**, ali se **ne bore za vlast**
(*npr. prosvjedi umirovljenika, prosvjetnih radnika, seljaka...*)
- **POLITIČKA APSTINENCIJA** – odustajanje od sudjelovanja na izborima (*građanski neposluh*) – *građani gube interes za izlazak na izbore*
- **LOBIRANJE** – nastojanje interesnih skupina da **utječu na one koji donose odluke** (*tzv. vlade u sjeni*)
- **SPINIRANJE** je **manipuliranje činjenicama**, kako bi se interes pomaknuo s jedne činjenice na drugu
- **CENZURA** – sprječavanje objavljivanja nepoželjnih sadržaja

II.
NAROD
NACIJA
MANJINA
GRAĐANI
DRŽAVLJANI RH

NAROD

- *demos, populus Romanus, Volk, peuplé, people, pueblo*
 - **demos** – skup **slobodnih** i **jednakopravnih državljana** (*pravno-politička kategorija*)
 - **plebs** – narod kao puk – **nositelj ideja boljeg i pravednijeg društva** (*socijalno-politička kategorija*)
 - **etnos** – zajednica koja ima svoj **teritorij, jezik, običaje, kulturu, vjeru, povijest, privredu** (*socijalno-psihološka kategorija*)

- **NAROD** – građanstvo (puk) određenog **državnog područja** koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**

NACIJA

- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
- nacija je relativno novija pojava
- prve nacije-države se javljaju **u 16. st** (Engleska, Španjolska i Francuska), a zatim **u 19. st** (Italija, Njemačka...)

MOBILIZIRAJUĆI ELEMENTI U STVARANJU NACIJE

- ideja o **samostalnosti**
- zahtjev za teritorijalnim jedinstvom i nedjeljivošću – **suverenitet**
- **patriotizam** (*ljubav prema domovini*)
- legitimna nacionalna **volja za stvaranjem države i političkom moći**
- međunacionalno **razumijevanje** i **tolerancija**

DRŽAVA

- **DRŽAVA** — skup dr. organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
 - većina modernih država su **nacije-države**

ZNAČAJKE DRŽAVE:

1. politički **aparat vlasti** (*parlament, činovnike*)
2. vlada na određenom **teritoriju** (*polaže pravo na njega*)
3. vlada nad **stanovništvom** (*građani*)

<i>Razdoblje</i>	<i>Broj novih međunarodno priznatih država</i>	<i>Ukupan zbroj</i>	<i>Opaska</i>
prije 1800.	14	14	Ne uključujući Otomansko, Rusko, Kinesko i Austro-Ugarsko Carstvo.
od 1800. do 1914.	37	51	Južnoameričke države koje su stekle neovisnost od Španjolske i Portugala te britanski dominioni.
od 1915. do 1939.	11	62	Primjerice Irska, Poljska, Finska.
od 1940. do 1959.	22	84	Stjecanje nezavisnosti bivših kolonija, osobito u Aziji i na Bliskom istoku.
od 1960. do 1989.	72	156	Brojne zemlje u razvoju stječu neovisnost: u Africi (41), u Karibima (11), Aziji (14) i drugdje.
od 1990. do 1999.	26	184	Raspad SSSR-a i Jugoslavije (22 nove države), Eritreja, Namibija, Jemen, Istočni Timor.

HRVATSKI NAROD

- **22. prosinca 1990.** – donesen Ustav RH (*Božićni ustav*)
- stečeni su svi bitni **državotvorni elementi** za stvaranje moderne države:
 - teritorij
 - kulturna baština
 - gospodarska neovisnost

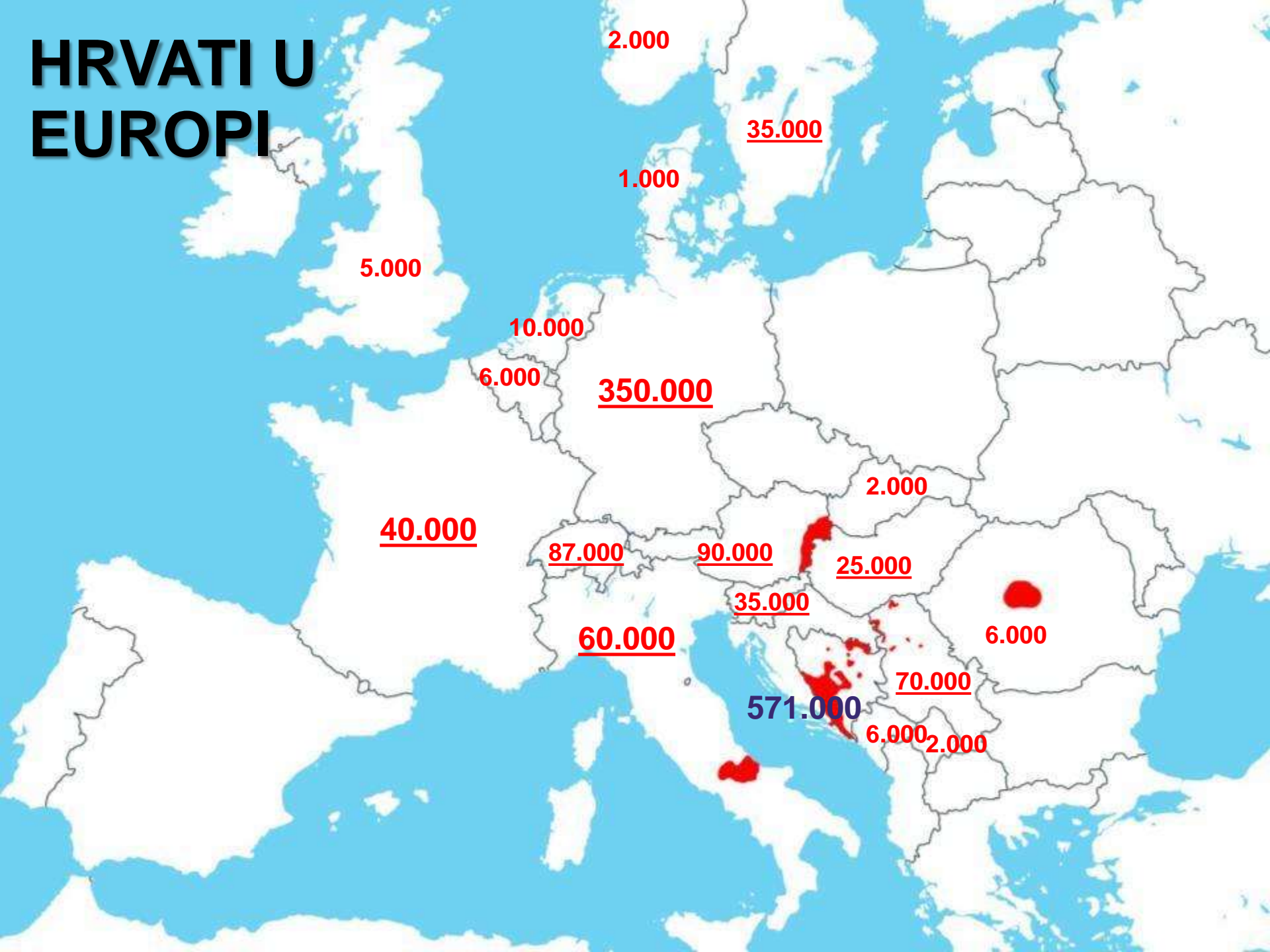
MANJINA

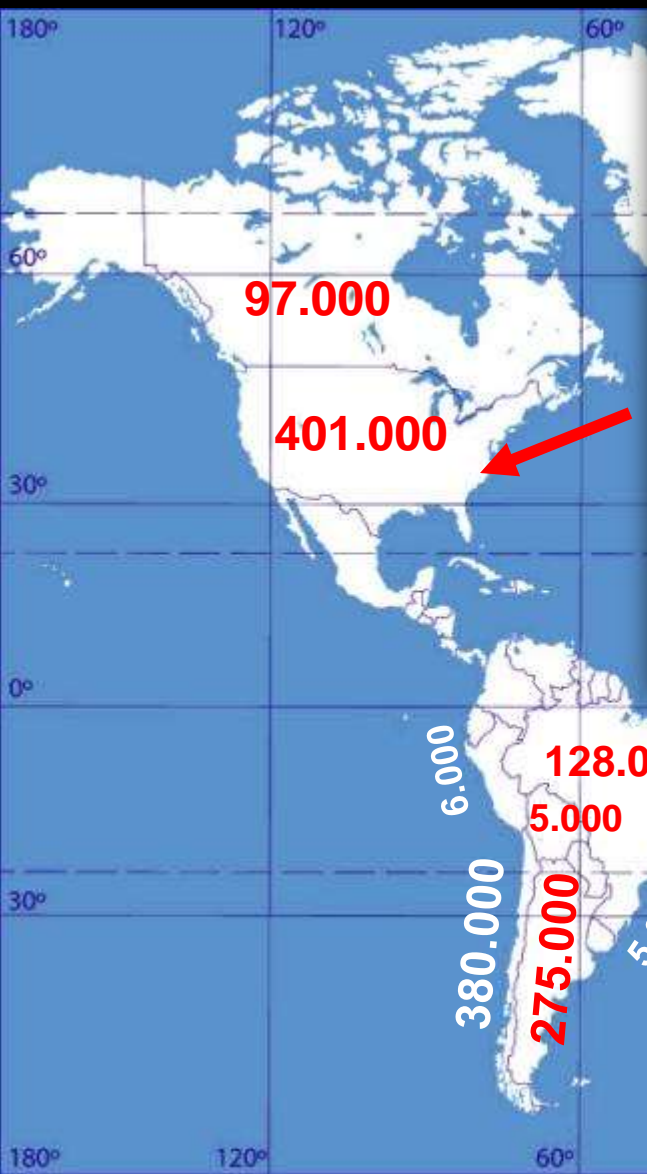
- pojam manjine javlja se u **dvostrukom značenju**:
 - kao **vladajuća skupina** (elita) unutar jednoga naroda
 - kao **brojčano manja skupina** u višenacionalnoj državi
- **NAČINI RJEŠAVANJA MANJINSKOG PITANJA**
 - **asimilacija** – *proces u kojemu manjina napušta ili gubi svoje običaje i prihvaća oblike ponašanja i etničke osobine većine*
 - **prisilno miješanje kulturnih osobitosti manjine i većine** *te stvaranje novoga kulturnog predloška (nekadašnji SSSR i SFRJ)*
 - **kulturni pluralizam** – *priznavanje istodobnog postojanja i jednake vrijednosti različitih etničkih skupina (Švicarska)*
 - položaj i status manjine definira sama država ili u dogovoru s drugom državom (*primjer Austrije i Mađarske – 100 god. ili 4 naraštaja*)

AUTOHTONE MANJINE

- **AUTOHTONE MANJINE** – manjine koje odavno žive na određenom teritoriju
- takve manjine **nastaju nasilnim preseljenjem ili dobrovoljnom migracijom** iz vjerskih, političkih i ekonomskih razloga (*najviše ih je nastalo za vrijeme turskih osvajanja*)
 - Hrvati u Vojvodini (*Bunjevci i Šokci – 17. st.*)
 - gradišćanski Hrvati (*Austrija - 1530-ih*)
 - moliški Hrvati (*Italija – 16. st.*)
 - moravski Hrvati (*Češka – 16. i 17. st.*)
 - Janjevci (*Kosovo – 14. st.*)
 - karaševski Hrvati (*Rumunjska – od 1299.g.*)
 - Hrvati u Čileu, Argentini, SAD-u, Kanadi, Australiji, JAR-u i diljem svijeta
- ***A Hrvati u Bosni i Hercegovini?***

HRVATI U EUROPI

NACIONALNE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

- manjine u RH imaju pravo na **jednako sudjelovanje u političkom ustroju zemlje** te im se osigurava **njegovanje kulturnih i etničkih specifičnosti** (*uporaba jezika, pisma*)
- omogućeno je **obrazovanje na jeziku manjine te učenje skupine nacionalnih predmeta** (*jezik, povijest i sl.*)

Narodnost	Ukupno	% (2007)	% (2011)
Hrvati	3.874.321	89,63	90,41
Srbi	186.633	4,54	4,35
Bošnjaci	31.479	0,47	0,73
Talijani	17.807	0,44	0,41
Albanci	17.513	0,34	0,40
Romi	16.975	0,21	0,39
Mađari	14.048	0,37	0,32
Slovenci	10.517	0,30	0,24
Česi	9.641	0,24	0,22

Slovaci	4.753	0,11	0,11
Crnogorci	4.517	0,11	0,10
Makedonci	4.138	0,10	0,09
Nijemci	2.965	0,07	0,06

UKUPNO	4.284.889		100

u RH postoje **24**
priznate nacionalne
manjine s oko
328 000 pripadnika

NAROD, NACIJA, DRŽAVA

(plan ploče)

- **NAROD** – građanstvo (puk) određenog državnog područja koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**
- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
 - prve nacije-države se javljaju **u 16. st** (Engleska, Španjolska i Francuska)
- **DRŽAVA** – skup društvenih organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
 - većina modernih država su **nacije-države**

ZNAČAJKE DRŽAVE:

1. politički **aparat vlasti** (*parlament, činovnike*)
2. vlada na određenom **teritoriju** (*polaže pravo na njega*)
3. vlada nad **stanovništvom** (*građani*)

HRVATSKI NAROD / MANJINA

(plan ploče)

- **22. prosinca 1990.** – donesen Ustav RH (*Božićni ustav*)
- stečeni su svi bitni **državotvorni elementi** za stvaranje moderne države:
 - teritorij
 - kulturna baština
 - gospodarska neovisnost

MANJINA

- pojam manjine javlja se u **dvostrukom značenju**:
 - kao **vladajuća skupina** (elita) unutar jednoga naroda
 - kao **brojčano manja skupina** u višenacionalnoj državi
- **NAČINI RJEŠAVANJA MANJINSKOG PITANJA**
 - asimilacija, prisilno miješanje kulturnih osobitosti manjine i većine te kulturni pluralizam
- **AUTOHTONE MANJINE** – manjine koje odavno žive na određenom teritoriju
 - *Gradišćanski Hrvati, Janjevci, Karaševski, Moliški, Bunjevci i Šokci...*

NARODNI SUVERENITET

- **SUVERENITET** – vrhovna, ničim ograničena vlast
- **NARODNI SUVERENITET** znači da u Republici Hrvatskoj **vlast pripada narodu**, zajednici **slobodnih i ravnopravnih državljana**

II. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Republika Hrvatska **jedinstvena** je i **nedjeljiva demokratska i socijalna država**.

U Republici Hrvatskoj **vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu** kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana.

Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem.

DRŽAVLJANI REPUBLIKE HRVATSKE

— **DRŽAVLJANIN** – označava **pripadnika određene državne zajednice**

1. **pripadnost** državnoj zajednici (rođenjem ili dobivanjem državljanstva)
2. **prava i dužnosti** sudjelovanja u izgradnji zajednice i upravljanju njome

DRŽAVLJANIN

- **javna** sfera života
- osoba koja **ima političko pravo** – pravo sudjelovanja u političkom životu zajednice (*bez obzira na svoje značajke*)

GRAĐANIN

- **privatna** sfera života
- osobe koje imaju pravo na svoju posebnost, jedinstvenost i različitost u svojim interesima, sposobnostima i djelovanjima

DRŽAVLJANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

- državljanstvo RH se može dobiti na sljedeće načine:
 - **podrijetlom** (*po načelu krvne veze*)
 - **rođenjem na području RH**
 - **prirođenjem** (*podnošenjem zahtjeva za državljanstvom*)
 - na temelju **međunarodnih ugovora**
- državljanstvo se dokazuje **putovnicom**, **osobnom** i **vojnom iskaznicom**, a ako osoba nema navedene dokumente, onda može dokazati i **domovnicom**

Članak 9.

Hrvatsko državljanstvo, njegovo stjecanje i prestanak uređuje se zakonom.

Državljanin Republike Hrvatske **ne može biti prognan iz Republike Hrvatske niti mu se može oduzeti državljanstvo**, a ne može biti ni izručen drugoj državi, osim kad se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom Europske unije.

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

REPUBLIKA HRVATSKA
DOMOVNICA

kojom se dokazuje da je

(ime i prezime) _____

rođen (dan, mjesec, godina) _____

u (mjesto, općina, država) _____

s prebivalištem u (država, mjesto, adresa) _____

HRVATSKI DRŽAVLJANIN

Podaci o državljanstvu upisani su u knjigu državljana matičnog ureda _____

općine _____

na stranici _____ pod red. br. _____

Klasa : _____

Urbroj : _____ M. P. _____

U _____

Dana _____ Potpis službene osobe _____

 Ministarstvo unutarnjih poslova
Ured državne uprave u Zagrebu
Croatian Ministry of the Interior
State Administrative Office in Zagreb

ISPIT ZA DOBIVANJE HRVATSKOG DRŽAVLJANSTVA

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

1. Dana 5. kolovoza u Republici Hrvatskoj je blagdan:
 - a) Praznik rada
 - b) Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
 - c) Svi Sveti
 - d) Dan antifašističke borbe
2. Himna Republike Hrvatske je _____ .
3. U Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih _____ manjina.
4. Druga najduža europska rijeka koja protječe kroz istočni dio Republike Hrvatske zove se _____ .
5. Povijesna građevina, najveći rimski amfiteatar na području današnje Hrvatske nalazi se u:
 - a) Puli
 - b) Zagrebu
 - c) Osijeku
 - d) Zadru
6. Brončane kipove biskupa Grgura Ninskog, koji se nalaze u gradovima Ninu, Splitu i Varaždinu, izradio je poznati hrvatski kipar:
 - a) Robert Frangeš
 - b) Ivan Meštrović
 - c) Antun Augustinčić
 - d) Frano Kršinić

7. Osnivač Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti bio je đakovačko-srijemski biskup:
- a) Juraj Dobrila
 - b) Josip Jelačić
 - c) Josip Juraj Strossmayer
 - d) Juraj Jezerinac
8. Nositelj izvršne vlasti u Republici Hrvatskoj je:
- a) Vlada Republike Hrvatske
 - b) Vrhovni sud Republike Hrvatske
 - c) Hrvatski sabor
 - d) Pučki pravobranitelj
9. Najpoznatija vrsta ugroženih ptica, koje obitavaju na hrvatskim otocima (pretežno na Cresu) jest:
- a) galeb
 - b) golub
 - c) roda
 - d) bjeloglavi sup
10. Katedrala sv. Jakova 2000. godine uvrštena u UNESCO-ov popis svjetskog kulturnog nasljeđa nalazi se u:
- a) Splitu
 - b) Zagrebu
 - c) Puli
 - d) Šibeniku
11. Mate Parlov, Damir Škaro i Željko Mavrović natjecali su se u istom sportu, ali u različito vrijeme i postizali zapažene rezultate. Oni su se bavili
- a) tenisom
 - b) skijanjem
 - c) atletikom
 - d) boksom
12. Prvi papa koji je posjetio Republiku Hrvatsku bio je: _____.

13. Poznati hrvatski političar, ubijen u atentatu 1928. godine u beogradskoj skupštini, bio je:

- a) Stjepan Radić
- b) Josip Jelačić
- c) Petar Zrinski
- d) Franjo Rački

14. Poznati park prirode u Baranji je:

- a) Velebit
- b) Kopački rit
- c) Brijuni
- d) Kornati

15. Na Olimpijskim igrama u Atlanti 1996. godine Republika Hrvatska osvojila je zlatnu medalju u:

- a) nogometu
- b) vaterpolu
- c) rukometu
- d) odbojci

PONAVLJANJE

- **NAROD** – **građanstvo** (puk) određenog državnog područja koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**
- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
- **DRŽAVA** – skup društvenih organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
- **MANJINA I AUTOHTONA MANJINA**
- **NAČINI RJEŠAVANJA MANJINSKOG PITANJA**
- **NACIONALNE MANJINE U RH**
- **SUVERENITET / NARODNI SUVERENITET**
- **DRŽAVLJANIN I GRAĐANIN**
- **DRŽAVLJANIN REPUBLIKE HRVATSKE**

ISPIT ZA DOBIVANJE HRVATSKOG DRŽAVLJANSTVA

- ODGOVORI -

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

1. Dana 5. kolovoza u Republici Hrvatskoj je blagdan:
 - a) Praznik rada
 - ☒ b) Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
 - c) Svi Sveti
 - d) Dan antifašističke borbe
2. Himna Republike Hrvatske je Lijepa naša.
3. U Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih / etničkih manjina.
4. Druga najduža europska rijeka koja protječe kroz istočni dio Republike Hrvatske zove se Dunav.
5. Povijesna građevina, najveći rimski amfiteatar na području današnje Hrvatske nalazi se u:
 - ☒ a) Puli
 - b) Zagrebu
 - c) Osijeku
 - d) Zadru
6. Brončane kipove biskupa Grgura Ninskog, koji se nalaze u gradovima Ninu, Splitu i Varaždinu, izradio je poznati hrvatski kipar:
 - a) Robert Frangeš
 - ☒ b) Ivan Meštrović
 - c) Antun Augustinčić
 - d) Frano Kršinić

7. Osnivač Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti bio je đakovačko-srijemski biskup:
- a) Juraj Dobrila
 - b) Josip Jelačić
 - ☒ c) Josip Juraj Strossmayer
 - d) Juraj Jezerinac
8. Nositelj izvršne vlasti u Republici Hrvatskoj je:
- ☒ a) Vlada Republike Hrvatske
 - b) Vrhovni sud Republike Hrvatske
 - c) Hrvatski sabor
 - d) Pučki pravobranitelj
9. Najpoznatija vrsta ugroženih ptica, koje obitavaju na hrvatskim otocima (pretežno na Cresu) jest:
- a) galeb
 - b) golub
 - c) roda
 - ☒ d) bjeloglavi sup
10. Katedrala sv. Jakova 2000. godine uvrštena u UNESCO-ov popis svjetskog kulturnog nasljeđa nalazi se u:
- a) Splitu
 - b) Zagrebu
 - c) Puli
 - ☒ d) Šibeniku
11. Mate Parlov, Damir Škaro i Željko Mavrović natjecali su se u istom sportu, ali u različito vrijeme i postizali zapažene rezultate. Oni su se bavili
- a) tenisom
 - b) skijanjem
 - c) atletikom
 - ☒ d) boksom
12. Prvi papa koji je posjetio Republiku Hrvatsku bio je: Ivan Pavao II. .